

Slovensko Protestantsko Društvo - Primož Trubar

LETOPIŠ '95

Primož Trubar.

SPD-PT, Gosposvetska cesta 9, 1000 Ljubljana

Telefon/Faks: (061) 217-248

Spoštovane članice, spoštovani člani!

Pred Vami je Letopis "95. Pripravili smo ga z namenom, da boste v pisni obliki imeli pri roki najpomembnejše podatke o delu našega društva v preteklem letu.

V njem so navedeni glavni dogodki od ustanovitve društva, pa do konca preteklega leta. Zato sta obseg in vsebina letopisa omejena na najnujnejše informacije. Če bodo okoliščine dovoljevale, bomo naredili kaj več, da bi naše društvo imelo obsežnejšo publicistično in informacijsko dejavnost. Takrat bi se lahko, ob primerni zasnovi in uredniški politiki, pojavila zahtevnejša besedila, ki bi se nanašala na probleme in področja, ki smo jih zapisali v programskih izhodiščih. Z drugimi besedami; če se bo delo društva nadaljevalo v nakazanih smereh, lahko pričakujemo, da se bo tudi ta naš "Letopis" primerno obogatil s kvalitetnimi prispevki strokovnega in raziskovalnega značaja.

Sčasoma bi lahko na ta način prerasel okvir zgolj društvenega informativnega glasila. To bi seveda zahtevalo zavzeto delo kompetentnih ljudi na zgodovinskem, literarnem, kulturno-posvetnem in drugih področjih; povsod tam, kjer so pač izrazitejše sledi bogate protestantske dediščine, ki nas čedalje bolj, same po sebi, navajajo na raziskovalno, publicistično in literarno delo.

Upajmo, da se bodo stvari ugodno razvijale, in da je ta prvi korak, ki ga delamo, začetek daljše poti v prijaznejšo bodočnost.

Maja 1996

O. Novčan

Ustanovitev Slovenskega protestantskega društva - Primož Trubar

V Ljubljani je 14. oktobra 1994 bilo ustanovljeno Slovensko protestantsko društvo Primož Trubar (SPD-PT). Več kot sto udeležencev se je tega dne zbralo na ustanovnem občnem zboru v stekleni dvorani hotela "Lev" in tako začrtalo pot o vsebinskih in formalnih pogojih, ki so bili potrebni za ustanovitev društva. Le ti so strnjeni v naslednjih programskih izhodiščih društva:

Ustanovitev SPD-PT narekuje nepresežna veličina Trubarjevih idej in dejanj, ki so v šestnajstem stoletju sprožile neustavljiv plaz emancipacije in afirmacije slovenskega naroda in njegovo osamosvajanje na področju narodne zavednosti, književnosti, jezika, kulture, slovenske protestantske Cerkve, verskega in posvetnega šolstva... Te ideje in dejanja pomenijo zavoljo tega tudi prvovrstno družbeno in politično afirmacijo, saj po svoji usmeritvi dejansko pomenijo začetek vključevanja Slovencev v moderno evropsko civilizacijo in kulturo.

Primož Trubar je s svojim delovanjem utemeljil slovenski protestantizem in postavil neizbrisen mejnik v nacionalnem razvoju Slovencev. Prvi je v pisani besedi in javnih nastopih izpričal slovenski patriotizem in začel oblikovati slovensko narodno zavest. Trubarjevo delovanje, ki je bilo namenjeno vsem Slovincem, je začetek uveljavljanja enotne slovenske nacionalne kulture, slovenskega knjižnega jezika, pravopisa, književnosti in slovenske Cerkve.

Kot prvi slovenski pisatelj je napisal 24 knjig v materinščini. Njegovi protestantski razsvetljeni somišljeniki in nasledniki - Bohorič, Dalmatin, Krelj, Š. Kūzmič, - so to število povečali tako, da je slovenski narod v šestnajstem stoletju dobil preko 50 knjig v svojem jeziku, med njimi celotno Biblijo, enega temeljnih kamnov evropske kulture in preizkusni kamen moči nekega jezika. Te in druge dejavnosti protestantskih piscev in pridigarjev, ter njihove povezave z naprednimi tokovi Evrope, kažejo na to, da je slovenski narod že v tem stoletju postajal enakopraven v družini evropskih narodov.

Slovenski protestantizem je zaradi svoje večstranske razsežnosti močno presegel zgolj reformo tedanje Cerkve, in pomeni takorekoč slovenskemu narodu prilagojen naprednejši način življenja in razumevanja sveta. Zato se je v kratkem času vsadil v zavest tedanjih generacij Slovencev, ki se kot duhovna in kulturna dediščina nepretrgoma ohranja - kljub siloviti protireformaciji - vse do danes kot nekaj še zmeraj živega, a nedokončanega.

SPD-PT odpira vrata vsem, ki jim je pri srcu Trubarjevo delo in so pripravljeni sodelovati pri uveljavljanju Trubarjeve kulturne, verske, jezikovno - slovstvene, prosvetne in politične zapuščine.

Sedanji čas, ki kaže določene znake "druge protireformacije" narekuje, da v slovenskem prostoru spoznamo in ohranimo dosežke protestantizma, ter tako nadaljujemo progresivne ideje tega evropskega in hkrati slovenskega družbenega gibanja. V SPD-PT so zato dobrodošli vsi, ki spoštujejo napredno izročilo slovenskega protestantizma, ne glede na življenski in svetovni nazor, versko in politično pripadnost ter nacionalno opredeljenost.

SPD-PT si bo prizadevalo v našem prostoru in času pravilno ovrednotiti in uveljavljati take dosežke in sporočila (slovenskega) protestantizma kot so: načelo verske in splošne osebne svobode in odgovornosti vsakega posameznika; verskega in kulturnega pluralizma; medsebojne tolerance in spoštovanja med ljudmi znotraj naroda in med narodi, osebne in narodne samostojnosti in hkrati odprtosti nasproti svetu za sodelovanje, za sprejemanje in dajanje; pripravljenosti na tveganje in sprejemanje novega pri iskanju in ohranjanju temeljnega in bistvenega...

SPD-PT vidi smisel svojega delovanja na vseh tistih področjih, ki se jih neposredno ali posredno dotika slovensko protestantsko gibanje in ki se zlasti nanaša na:

- *strokovno-znanstveno proučevanje slovenskega protestantskega gibanja in ovrednotenja njegovih doseganj na knjižnem, prosvetnem, verskem in družbenopolitičnem področju ter njihove predstavitve slovenski javnosti;

- *proučevanje družbeno-ekonomskih pogojev nastanka, usmeritve in razvoja protestantskega gibanja;

- *interpretacijo vsega dosegljivega slovenskega protestantskega književnega opusa in publikacijo del v izvornikih in prevodih;

- *objektivno ovrednotenje vloge in pomena slovenskega protestantizma, da ne bi (p)ostajal zapostavljen, zamolčevan in marginaliziran, celo predstavljan kot nekaj za slovenski narod škodljivega in motečega;

- *ustvarjanja in vzdrževanja kulturnih in drugih stikov s sorodnimi prizadevanji in gibanji doma in v tujini ter zagotavljanje pretoka civilizacijskih in kulturnih dosežkov drugih narodov;

- *javne komunikacije in predstavitve pomembnejših dosežkov in dogodkov preko samostojnega glasila in drugih sredstev javnega obveščanja;

- *poimenovanje javnih institucij in nacionalnih priznanj po zaslužnih možeh slovenskega protestantizma;

- *uveljavljanje enakopravnosti življenskega in svetovno nazorskega, posvetnega, verskega in političnega prepričanja; vključno z zavzemanjem za enakopravni položaj samostojne slovenske protestantske Cerkve z drugimi verskimi skupnostmi v Sloveniji.

Delovanje SPD-PT bo društvo razširilo na krajevne podružnice po Sloveniji, znotraj katerih bo delo potekalo v manjših organizacijskih oblikah, ki bi vsebinsko pokrivalo: zgodovinska in literarno zgodovinska vprašanja; etična in estetska vprašanja; družbeno-ekonomska vprašanja; kulturna vprašanja, religiološka vprašanja.

Programska izhodišča je pripravil pripravljalni odbor v sestavi: dr. Ludvik Horvat, dr. Marko Kerševan, dr. Oto Norčič, Milan Bajalo, Miki Beer, Geza Džuban, Geza Filo, Feri Horvat, Drago Kuhar, Bela Sever, Drago Šiftar, Jože Štivan in Štefan Temlin.

Govor predsednika društva dr. Oto Norčiča na ustanovnem občnem zboru:

Spoštovani zbor!

Željo in potrebo po tem, da bi ustanovili Slovensko protestantsko društvo - Primož Trubar, je večina članov pripravljalnega odbora imela v mislih že dolgo pred dejanskimi pripravami za ustanovitev.

Intenzivnejše priprave so se začele v mesecu maju in juniju letos (1994) in se nadaljevale vse do danes.

Člani pripravljalnega odbora, ki so navedeni poimensko v programskih izhodiščih, so se do sedaj sestali na enajstih sejah in razpravljali o vsebinskih in formalnih pogojih ter temeljnih programskih izhodiščih, ki so bile potrebne za ustanovitev društva. Naša prizadevanja so se na koncu strnila v kratka programska izhodišča, predlog statuta in organizacijo občnega zbora, ki danes poteka.

Ne bom ponavljal, kar je zapisano v programskih izhodiščih, ampak bi dodal neko kratko razmišljanje, ki pa se nanaša samo na zelo majhen izbor tistega, kar se tiče protestantizma.

Danes smo se zbrali ljudje različnih življenskih in svetovnih nazorov, političnih in drugih usmeritev (vključno verskih), ne z namenom, da se konfrontiramo in delimo, marveč, da se združimo ob neki vseslovenski ideji, ki izhaja iz daljnega šestnajstega stoletja in ki jo je osmisлил in udejanil Primož Trubar in njegov krog razsvetljenih Slovencev v protestantskem gibanju.

Zato pojmujeemo slovenski protestantizem kot prvovrstno družbeno gibanje, ki je rodilo veličastne sadove na kulturnem, prosvetnem, verskem oziroma cerkvenem, pa tudi družbenopolitičnem področju.

Trajno in dolgoročno je zaznamovalo zavest Slovencev in jih s knjigo v roki napotilo med razvite narode v Evropi. S tem je izpričalo sposobnost in življensko energijo naroda, ki si lahko ne glede na manjšo številčnost, zagotovi družbeno-ekonomski, kulturno-prosvetni, verski in politični razvoj.

Ta Trubarjeva usmeritev se je spričo vekilanskega književnega in drugega dela in v njem nakopičene energije, kljub protireformaciji, v določenem smislu

ohranjala med Slovenci kot neka posebna oblika zavesti, v delu naše domovine pa celo nepretrgoma živela in se z deli Š. Kuzmiča in drugih prekmurskih protestantskih piscev osemnajstega in devetnajstega stoletja nadaljevala in razvijala vse do danes.

Današnji čas, ki pomeni dokončno osamosvojitve Slovenije in Slovencev kot državne tvorbe in naroda, narekuje in celo zahteva, da ponovno ovrednotimo prispevek slovenskega protestantizma za ohranitev samobitnosti naroda, v njegovih najširših razsežnostih.

Bitka slovenskih protestantov ni bila izolirana. Bila je povezana z evropskim protestantskim gibanjem, ki je po svojem bistvu samo v versko in cerkveno reformacijo preoblečeno široko družbeno-ekonomsko gibanje za emancipacijo evropskih narodov in reformo njihovih verskih in drugih institucij.

Lahko rečemo, da pomeni novemu načinu proizvodnje, t. j. kapitalistični blagovni proizvodnji, bolj prilagojen in usklajen način družbenega, kulturnega, verskega in drugega življenja, ki je kulminiral kot često radi pravimo v "protestantski etiki". Ta zapoveduje človeku, da živi pošteno življenje in mu nalaga lastno skrb za materialni razvoj, ki ga brez posredništva postavlja nasproti sočloveku in problemom življenja ter premišljevanju o veri in drugem, obenem pa narekuje prevzemanje odgovornosti za vse, kar svobodni posameznik dela na posvetnem in verskem področju.

Ta nov način življenja in bivanja bi naj po mnenju številnih avtorjev pripomogel k hitrejšemu napredku držav, katerih narodi so ga osvojili in udejanili.

Slovenci so se v Trubarjevem času vsaj dodobra seznanili, da ne rečem "okužili", z novo miselnostjo in poleg književno-slovstvene in druge dediščine, kljub protireformaciji, ohranili zgodovinski spomin na protestantizem. V določenih oblikah pa celo ohranili nekatere njegove pglavlitne elemente. Ti se kažejo napr. v odnosu do dela in smislu za racionalno organizacijo družbenega življenja.

Danes, ko smo samostojni in svobodni, ko postajamo čedalje bolj demokratična družba, lahko ohranjanje in proučevanje protestantskega izročila bistveno prispeva pri premagovanju ovir in težav, ki se na poti dokončne narodne emancipacije srečujemo z njimi. Možnosti so odprte vsaj v dveh smereh:

Prvič: da se v duhu izpričane tolerance protestantizma, ne glede na različne svetovnonazorske, verske, politične in druge usmeritve, notranje združujemo, vzpostavljamo novo družbeno organizacijo, ki naj vključuje reformiranje tistih zgodovinskih institucij in načel, ki jih je življenje prerاسlo.

Drugič: da se z večjo nacionalno samozavestjo, z odprtostjo za vse napredne vplive, z žlahtno dediščino protestantskega in kasnejšega kulturnega in

širšega družbeno-političnega razvoja, napotimo tja, kamor v resnici spadamo in kamor so se slovenski protestanti napotili v šestnajstem stoletju, pa žal niso prišli do cilja. Ta Trubarjeva Evropa nam je po zloveščih znakih iz neposredne bližine očitno še zmeraj neprimerno bolj naklonjena kot naši sosedje.

Tiskovna konferenca ob ustanovitvi

Tiskovna konferenca SPD-PT je bila dne 28. oktobra 1994 v Cankarjevem domu v Ljubljani. Na tiskovni konferenci, ki se je je udeležilo lepo število novinarjev, sta bila predstavljena program in organizacija društva.

Prva društvena prireditev "Biti jezik"

SPD-PT je dne 14. marca 1995 v Štihovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani pripravilo svojo prvo kulturološko prireditev z naslovom "Biti jezik". Na omizju o jeziku, ki ga je vodil Drago Kuhar, so sodelovali: dr. Matjaž Kmecl, dr. Igor Grdina, režiser Zdravko Zupančič in prof. Peter Kovačič-Peršin. Prireditev sta s kulturnim programom popestrila flavtistka prof. Jurka Zoroja in gledališki igralec Dario Varga.

Slikarska kolonija v počastitev državnega praznika Dneva reformacije

V počastitev državnega praznika Dneva reformacije, je SPD-PT v dneh med 19. in 21. oktobrom 1995 priredilo v Moravskih Toplicah svojo prvo (kolonija naj bi bila tradicionalna) slikarsko kolonijo. Na koloniji so sodelovali nekateri vidni slovenski likovni umetniki, akademski slikarji: Nikolaj Beer, Jerič Rado, Galič Štefan, Huzjan Zdenko, Skumavc Marjan, Simon Apolonija in Gvardjančič Herman.

Slikarska kolonija se je odvijala v prostorih Evangeličanskega mladinskega doma "Števan Küzmič" v Moravskih Toplicah pod gostiteljstvom gospoda Seniorja Geze Erniša. Finančno so kolonijo (z odkupom po ene slike) omogočili: Mura, Pomurska banka, Zavarovalnica Triglav, Pomurske mlekarne, Mlinopek, Potrošnik, ABC Pomurka International, Moravske toplice, gostišče Kuhar ter Evangeličanska cerkev. Šest slik je ostalo društvu za prodajo.

Slikarska dela, ki so na koloniji nastala, so bila razstavljena v Galeriji v Murski Soboti. Otvoritev razstave je bila 28. oktobra 1995.

Sama kolonija je bila tudi medijsko zelo odzivna. "...Nadvse zanimiva je zamisel, da se letošnja počastitev Dneva reformacije proslavi vizualno, se pravi z razstavo. Tak način je svojevrsten prispevek k razbitju stereotipa o lutheranskem ikonoklazmu, ki se pogosto enači s sovraštvom do slike. Protestanti so namreč sledili Erazmu, ki pravi: "Molili so, toda v duhu in po besedah evangelija: Bog je Duh in kateri ga molijo, ga morajo moliti v duhu in resnici."...

...Luther je razločeval med dvema vrstama podob, med kulturnimi, ki nadomeščajo Boga in jih je s tega razloga potrebno odstraniti, in drugimi, proti katerim pa ni imel ničesar. Se pravi da protestantski (luteranski) ikonoklazem ni boj proti sliki, ampak zanikanje navzočnosti božjega v podobi. Čaščenje podobe kot navzočnosti božjega pa je v nasprotju s svetopisemsko prepovedjo čaščenja malikov oz. rezljane podobe. Če hipotetično predpostavljamo eksplikacijo lutheranske misli o umetnosti, ki je ni ekspliciral ne sam Luther, ne Erazem, ne Melanchton, ampak izhaja iz nekaterih ne povsem dorečenih osnutkov, dobimo presenetljive rezultate. Tisto, kar naj bi bil Lutheranski ikonoklazem, bi v zadnji konsekvenci (hipotetično) pomenilo, da se umetnosti da avtonomen status, ki ga v Sloveniji ni imela ne za časa Antona Mahničarja ne za časa povojnega komunističnega sistema...

Razstava nam je pokazala, da se *prvič*: kakovostna razstava se lahko postavi na relativno majhnem prostoru, *drugič*: slikarji so nam predstavili čar miniaturne slike in slike srednjega formata in *tretjič*: pokazali so, kako lahko galerijske stene ožive in kako se prostor napolni z energijo, če se razstavljajo dela tistih, ki slikanje obvladajo ter to počnejo brez sprenevedanja in šarlatanstva..." (R. Inhof, Vestnik, 9. 11. 1995).

Dan reformacije - osrednja proslava

SPD-PT in Ministrstvo za kulturo sta ob državnem prazniku Dnevu reformacije pripravila v Slovenskem narodnem gledališču Drama osrednjo slovensko proslavo. Udeleženci so do zadnjega kotička napolnili avditorij in tako nehote pokazali, da 31. oktobra ne praznujemo brez razloga. Dan reformacije je v resnici praznik, ki ga Slovenci potrebujemo za svoje narodno zdravje. Dokaz za to je bila tudi udeležba najvišjih predstavnikov države, s predsednikom Milanom Kučanom na čelu ter strankarskih prvakov, poslancev, predstavnikov konzularno-diplomatskega zbora ter nekaterih vidnih slovenskih kulturnikov.

Za uvod je zbrane v slavnostnem govoru nagovoril dr. Oto Norčič, predsednik SPD-PT, za tem pa so gledališki igralci uprizorili gledališko predstavo z naslovom "Knjiga knjig", ki je bila sestavljena iz odlomkov iz predgovorov del utemeljiteljev slovenske pismenosti in evangeličanske kulture, slovenskih protestantskih piscev. Le te je izbral in jih povezal v scenarij Drago Kuhar, ter zrežiral Zdravko Zupančič.

Slavnostni govor predsednika SPD-PT dr. Oto Norčiča ob Dnevu reformacije:

Enaintridesetega oktobra praznujemo državni praznik dan reformacije. Za večino protestantske

Evrope je to tisti simbolni dan, ko je Martin Luther na vrata wittenberške cerkve nabil 95 tez in s tem povzročil versko gibanje, ki ga imenujemo reformacijo. Ta datum pomeni pomemben mejnik v evropski zgodovini številnih narodov in držav. V začetku versko gibanje, je kasneje dobilo širši značaj, saj je poseglo skoraj na vsa področja človekove zavesti in njegovega družbeno-ekonomskega razvoja. V tem zgodovinskem obdobju je začel nastajati nov družbeni sistem, ki ga imenujemo liberalni kapitalizem. Znotraj tega bi naj, srednjeveških spon osvobojen človek, ob privatni lastnini in produktivnemu delu v vseh dejavnostih pobiral sadove svojega dela. V tem gibanju se je izoblikoval poseben odnos človeka do vseh oblik in manifestacij človeške aktivnosti. Verska reformacija zato v resnici pomeni najširše družbeno gibanje za emancipacijo evropskih narodov in reformo njihovih verskih in drugih institucij. Lahko rečemo, da pomeni novemu načinu proizvodnje bolj prilagojen in usklajen način verskega, kulturnega in sploh družbenega življenja, ki je kulminiral v "protestantski etiki". Ta zapoveduje osvobojenemu človeku da živi pošteno življenje in mu nalaga lastno skrb za duhovni in materialni razvoj. Brez posredništva ga postavlja nasproti sočloveku in problemom življenja ter premišljevanja o veri in drugem.

Načela in norme "protestantske etike" so pripomogle, da se je gospodarstvo v protestantski Evropi od Skandinavije do Srednje in Zahodne Evrope in Severne Amerike, hitreje razvijalo kot v drugih krajih sveta.

To protestantsko gibanje je doseglo tudi slovenska ozemlja. Razmere na slovenskem niso bile v prid dokončne uveljavitve novega verovanja, čeprav je široko zasnovano Trubarjevo delo pritegnilo v reformacijsko gibanje več kot polovico Slovencev. Oblast na Slovenskem v drugi polovici 16. stoletja ni bila naklonjena novim idejam in proti njim je z vso silovitostjo nastopil bojeviti habsburški katolicizem in je s protireformacijo preprečil dokončno zmago tega verskega in družbenega gibanja.

Trubar je bil zato nenehno v nevarnosti in je skoraj vse svoje življenje preživel kakor begunec in preganjanec, ter je na koncu dokončno zgubil svojo domovino, tako da govori o "nigirdomu", v katerem se je v tujini znašel.

Kljub izredno težkim razmeram so Primož Trubar, Jurij Dalmatin, Adam Bohorič in Sebastjan Krelj, od 1550, ko je izšla prva slovenska knjiga Trubarjev katekizem, do konca 16. stoletja v Nemčiji natisnili in na slovensko prepeljali več kot 50 različnih knjig, od tega več kot 20 Trubarjevih. Leta 1584 smo Slovenci dobili Dalmatinov prevod celotne Biblije. To knjigo knjig smo Slovenci dobili 17 po vrsti med vsemi narodi sveta v svoji materinščini, kot eno te-

meljnih prvin evropske kulture in preizkusni kamen moči našega jezika.

Pomislimo na to, kako bi napredovala slovenska književnost in kultura nasploh, če bi se taka knjižna produkcija nadaljevala z istim tempom tudi v 17. in 18. stoletju. Žal je bila nasilno zaustavljena in se je v tej svoji protestantski tradiciji ohranila le v severovzhodni Sloveniji vse do danes.

V zavesti Slovencev je prisotna često izkrivljena slika o dosegu in razsežnostih slovenske reformacije in protestantizma. Največkrat se smarta, da je v tem 16. stoletju šlo zgolj za versko gibanje in nastanek prvih slovenskih knjig. Slovenska reformacija je mnogo več. Ta reformacija nam je dala knjižni jezik, prvo slovensko književnost in slovnico, Slovensko cerkev, prvo prosvetno šolstvo in prvo javno knjižnico in kar je najpomembnejše: izoblikovala je zavest o pripadnosti ljudstva v teh krajih k razpoznavni etnični skupini, ki se imenuje slovenski narod in ga začela prosvetljevati v duhu protestantske etike. S tem se je slovenski narod dokazal in se je že takrat začel enakovredno vključevati v najnaprednejše evropske tokove.

Zato lahko rečemo, da Primož Trubar ni samo oče slovenske književnosti, ampak tudi oče slovenskega nbaroda. Čas je že, da mu to priznamo in poimenujemo eno od najpomembnejših institucij na Slovenskem z njegovim imenom.

Pri tem ne smemo pozabiti na slovenske -prekmurske protestante Števana Küzmiča, Franca Temlina, Mihaela Severja in Mihaela Bakoša in druge, ki so v 18. in 19. stoletju in kasneje nadaljevali in razvijali protestantske ideje vse do danes. V Trubarjevih časih zasnovana protestantska Cerkev se je po zaslugi prekmurskih protestantov v enem delu Slovenije ohranila vse doslej.

Danes živimo v času, ki je neke vrste "druga protireformacija". Ta je naravnana nasproti institucijam in načelom 50 letnega razvoja v preteklosti in pomeni restavriranje kapitalizma. V tej preobrazbi oblikujemo nov družbeno-ekonomski sistem. Prav je, da odpravimo vse, kar je bilo slabega in neučinkovitega, vendar ne izničimo tudi tistega, kar je bilo dobrega in naprednega. Ni nam treba vse na novo izumljati.

Sistem, ki ga zdaj gradimo temelji na ideji liberalizma. To je stara ideja in se je uveljavila skupaj s protestantsko reformacijo. Mnenja sem, da so načela svobodnega človeškega udejstvovanja, kar bi kapitalizem naj bil, skupaj s protestantsko etiko, preživela in se ohranila tudi v zavesti Slovencev vse od 16. stoletja dalje. V razviti Evropi, kamor se odpravljamo, še zmeraj vlada "duh kapitalizma" in protestantska etika. Ker pa ju nekaj tudi sami premoremo, smo Slovenci zato v prednosti pred drugimi, ki tudi hočejo v Evropo. Izkoristimo našo

delovno pridnost in organizacijske sposobnosti ter zaverovanost v lastne sile. Brez tega ne bo šlo. V Evropi, kamor se odpravljamo, vlada veliko gospodarsko tekmovanje, ki do kraja izkorišča znanje in visoko produktivnost v vseh dejavnostih.

Vsi državljani Slovenije zato sprejmimo vsaj najsplošnejša napredna načela, ki jih obeležuje naš skupni državni praznik Dan reformacije. To ne bi bilo tako težko, saj njegove glavne ideje nosijo pečat verske in vsakršne druge tolerance.

Pozabimo na ideološka in strankarska razhajanja in razvijajmo neposredno demokracijo. Dvomilijonsko prebivalstvo bi si ob razviti računalniški tehnologiji to lahko privoščilo. S skupnimi močmi se napotimo v tekmovalno areno Evrope in sveta. Tja so se v daljnem 16. stoletju napotili Slovenci s Trubarjem, a

je svoj cilj dosegel le Trubar kot begunec in izgnanec. Mogoče bomo imeli zdaj več sreče, čeprav določeni znaki kažejo, da nas bodo nekateri sosede pri tem ovirali. Da se ne bi tudi tokrat zgodovina ponovila, je bolj kot v 16. stoletju odvisno od nas samih. "Pomagajmo si sami in Bog nam bo pomagal" pravi slovenski pregovor. Ne vem, če ne izvira iz časa reformacije.

Glede na povedano je vsekakor potrebno poudariti, da je Dan reformacije velik slovenski državni praznik, praznik vseh državljanov Slovenije in ga zato praznujemo z zavestjo, da smo po zaslugi Trubarja in njegovih razsvetljenih somišljenikov bili v Evropi že v daljnem 16. stoletju in da naša duhovna in materialna povezanost z razvito Evropo ni nikoli prenehala."
